

Obsah

Literatura rozšiřující tento text	7
Jak se orientovat	7
1. Struktura imunitního systému	8
1.1. Imunitní systém se podílí na udržení vnitřního prostředí.....	8
1.2. Buňky imunitního systému vznikají v kostní dřeni.....	8
Kmenové buňky zachraňují život.....	8
1.3. Dozrávání krvinek podporují růstové faktory	9
Růstové faktory v terapii	9
1.4. Buňky imunitního systému putují tělem se zastávkami v lymfoidních orgánech	10
1.5. Lymfatické orgány obsahují výkonné a podpůrné buňky	10
Fabriciova burza	10
Thymové hormony	10
Levamisol – lék dvou tváří.....	10
1.6. Primární lymfatické orgány slouží k dozrávání buněk	11
Dobrá znalost vývojových stádií buněk má význam pro diagnostiku některých chorob	11
Povrchové znaky imunocytů umožňují jejich identifikaci	11
1.7. Sekundární lymfatické orgány jsou místem spolupráce imunocytů	12
Imunocyty se nacházejí ve tkáních a v krevních a mízních cévách.....	12
2. Přirozená imunita zajišťovaná buňkami	13
2.1. Fagocytóza.....	13
Přehled buněk monocyto-makrofágové linie.....	13
Příklady chemotaxinů	13
Od octomilky k člověku	14
Testování aktivity fagocytujících buněk.....	15
Fagocyty světélkují	16
Proč se kočka ze všeho vylíže	17
Defenziny – naše vlastní antibiotika	18
2.1.1. Cytokiny neutrofilů a makrofágů	19
Milníky imunologie	19
3. Komplementový systém	20
3.1. Cesty aktivace komplementu	20
3.1.1. Klasická cesta aktivace komplementu	20
Reakce vazby komplementu.....	20
3.1.2. Lektinová cesta aktivace komplementu	21
3.1.3. Alternativní cesta aktivace komplementu.....	21
3.1.4. Poškození buněčné membrány komplementem.....	21
Poruchy komplementu.....	21
3.1.5. Další biologické účinky komplementu.....	23
3.2. Zánět je soubor obranných dějů.....	23
Od vrby k nejnovějším lékům.....	23
Na zánět kdekoli v těle reagují játra zvýšenou tvorbou některých bílkovin.....	24
CRP pomáhá při diagnostice i terapii.....	24

4. Antigeny.....	25
Cizorodost nebo škodlivost?	25
4.1. Antigenní determinanta.....	26
I malé rozdíly mezi antigenními determinantami protilátky rozeznají.....	26
4.2. Hapteny	27
Falešní dvojníci antigenů pomáhají mikrobům i nemocným	27
5. Molekuly hlavního histokompatibilního systému	28
5.1. Molekuly HLA se dělí do dvou tříd a mají mnoho strukturních variant	28
Určování molekul HLA pomocí protilátek	28
5.2. Geny pro molekuly HLA jsou multialelické.....	29
5.3. Imunologická individualita jedince je vyjádřena skladbou HLA molekul.....	29
Identifikace genů pro molekuly HLA	29
5.4. Molekuly HLA mají doménovou strukturu	30
Dědičnost molekul HLA a výběr dárců kmenových buněk shodných genotypů	30
5.5. Biologické funkce molekul HLA	31
Stavba molekul HLA.....	31
5.5.1. Molekuly HLA I. třídy jsou na všech jaderných buňkách	32
5.5.2. Molekuly HLA II. třídy jsou na buňkách předkládajících cizí antigeny	32
Výběr partnera a molekuly HLA.....	32
5.5.3. Molekuly HLA k sobě poutají molekuly CD4 a CD8	33
Gepard je imunologicky ohrožený druh.....	33
6. Molekuly rozeznávající antigen.....	34
6.1. Protilátky jsou známy již přes sto let	34
6.2. Protilátky jsou globulární bílkoviny	34
Typy interakcí při vzniku vazby mezi antigenem a vazebným místem protilátky	34
6.3. Imunoglobuliny se dělí do 5 tříd	36
Vlastnosti tříd imunoglobulinů	36
Monoklonální protilátky.....	37
6.4. Jeden lymfocyt tvoří protilátky s identickými vazebnými místy.....	37
6.5. Molekuly protilátek jsou nesmírně variabilní.....	38
Protilátky šité na míru (I.)	38
Protilátky šité na míru (II.)	41
Místo antigenů poslouží i jejich obrazy	41
6.6. Vazebné místo protilátky váže antigenní determinantu nekovalentními vazbami	41
I protilátka může být antigenem	40
7. Imunologická tolerance	42
7.1. Lymfocyty T se učí toleranci v thymu	42
Toleranci se učíme před narozením	42
7.2. Tolerance vzniká i na periférii	43
Perorální tolerance.....	43
7.3. Porucha imunologické tolerance je příčinou některých chorob	44
Buňky, které brzdí	44
8. Protilátková odpověď.....	45
8.1. Tvorbu protilátek zajišťují lymfocyty B	45
8.2. V těle neustále vznikají buňky schopné rozeznat antigen.....	45
Protilátky jsou nenahraditelným diagnostickým nástrojem	45

8.3. K aktivaci lymfocytu B jsou nutné 2 signály	46
ELISA není jenom ženské jméno	46
8.4. Izotypový přesmyk zajišťuje vznik protilátek různých tříd	47
8.5. Součástí protilátkové odpovědi je zmnožení efektorových a paměťových buněk	47
8.6. Sekundární protilátková odpověď je silnější než odpověď primární	48
Biologické role protilátek	48
Antigeny, které vyvolají protilátkovou odpověď bez lymfocytů T, špatně imunizují	49
9. Imunitní děje vykonávané lymfocyty T	50
9.1. Ústředními elementy specifické buněčné imunity jsou lymfocyty T	50
9.2. Lymfocyty T reagují s antigeny, které jsou jim předloženy ve žlábkách molekul HLA	50
Příklady některých CD znaků	50
Určování povrchových znaků buněk umožňuje průtoková cytometrie	51
9.3. Cytotoxické lymfocyty T chrání organismus před virovými infekcemi a nádory	52
9.4. Pomocné lymfocyty T podporují imunitní děje pomocí cytokinů	52
Vztahy mezi T_H buňkami výrazně ovlivňují zdraví a nemoc	52
9.5. Pomocné lymfocyty T se dělí do více skupin	53
Paměť imunity a mozku	53
9.6. Různé skupiny lymfocytů podporují odlišné imunitní děje	55
Jak odlišit T_H1 a T_H2 buňky?	54
Smrt pro život	55
10. Způsoby spolupráce buněk imunitního systému	56
10.1. Buňky imunitního systému komunikují prostřednictvím signálních molekul	56
10.2. Schopnost vázat signální molekuly je dána afinitou receptoru	56
10.3. Signál z obsazeného receptoru se přenáší do nitra buňky	56
Cytokiny jsou využívány v terapii	56
Příklady léčebného použití cytokinů	56
10.4. Mezibuněčné interakce zajišťují kontaktní molekuly	57
Výskyt receptorů pro signální molekuly na buňce není konstantní	57
10.5. Pomocí cytokinů se buňky ovlivňují na větší vzdálenost	58
„Anticytokiny“ v terapii	58
Příklady léčebného použití anticytokinů	58
11. Obrana těla před mikroby	60
11.1. Průniku mikrobů do těla brání bariéry	60
11.2. Přirozená mikrobiota chrání naše tělo	60
Přirozená mikrobiota chrání a pomáhá	60
11.3. Imunologické bariéry	61
11.3.1. Lysozym poškozují grampozitivní bakterie	61
Stres a imunita	61
11.3.2. Imunoglobulin A je účinnou obranou tělesných povrchů	62
11.4. Imunologická obrana sliznice	62
Očkování dnes a zítra	62
DNA vakcíny	62
11.5. Lymfoidní tkáň všech sliznic tvoří kooperující systém	63
12. Obrana před vlastními buňkami, které jsou pro tělo nebezpečné	64
12.1. Nádorové a virem infikované buňky jsou rozpoznány cytotoxickými lymfocyty T	64
I slizniční imunitu lze povzbudit	64

12.2. NK buňky rozeznávají nádory několika způsoby	65
12.3. Abnormální buňky jsou zabíjeny několika způsoby	66
12.3.1. Perforiny proděravují membrány terčové buňky	66
12.3.2. Granzymy podporují účinek perforinů	66
Jak se měří buněčná cytotoxicita	66
12.3.3. Cytotoxické buňky vyvolávají apoptózu buněk terčových	67
12.3.4. Imunitní systém chrání tělo před nádory	67
Apoptóza je buněčná sebevražda	67
Mechanismy cytotoxických reakcí	68
Pro lepší aktivaci se buňky stěhují na čas mimo tělo	69
13. Imunopatologické reakce	70
13.1. Imunopatologická reakce I. typu - atopická	70
13.2. Atopie je schopnost neadekvátní reakce na běžný podnět s vyšší tvorbou IgE	70
Je výskyt atopií podmíněn dědičností?	70
13.2.1. Vyšší tvorbu IgE podporují lymfocyty T _H 2	71
Čistota je skutečně jen půl zdraví	71
13.2.2. Klinické projevy alergie způsobují produkty žírných buněk	72
13.2.3. Histamin působí na cévy, bronchy a sliznice	73
13.2.4. Žírné buňky tvoří metabolity kyseliny arachidonové	73
13.3. Reakce II. typu – cytotoxická	73
13.4. Reakce III. typu – imunokomplexová	74
13.5. Reakce IV. typu – pozdní přecitlivělost	75
13.5.1. Kontaktní dermatitida	75
Transplantace – co znamená, když se řekne	75
13.6. Transplantační reakce	76
13.7. Imunopatologická reakce V. typu	77
14. Rejstřík, u zkratk místo jejich prvního výskytu a vysvětlení v textu	78